

EVOLUȚIA HABITATULUI UMAN ÎN DEPRESIUNEA HUȘILOR. DE LA PALEOLITIC PÂNĂ LA SFÂRȘITUL ENEOLITICULUI

Vicu Merlan

Abstract

Depresiunea Huși is located in the north east of Vaslui county, eastern limit of Central Moldavian Plateau, is framed to the west of Culmea Lohanului and east of the Prut valley of the middle of it. Both Prut Valley and the high hills of Lohanului offered prehistoric communities in this region, living conditions, a fact reflected in the density of settlements and the wealth of artifacts found within them.

Depresiunea Hușilor este situată în partea de nord-est a județului Vaslui, la limita estică a Podișului Central Moldovenesc, fiind încadrată la vest de Culmea Lohanului, iar la est de Valea Prutului din sectorul mijlociu al acestuia. Atât Valea Prutului, cât și dealurile înalte ale Lohanului au oferit comunităților preistorice din această regiune condiții favorabile de locuire, fapt reflectat în densitatea așezărilor și bogăția de artefacte descoperite în interiorul acestora.

Pentru a surprinde evoluția habitatului preistoric din Depresiunea Hușilor, vom enumera, în continuare, locația și inventarul siturilor descoperite și cercetate prin investigarea pe teren sau prin săpături sistematice și de salvare.

Paleolitic

Așezarea din punctul Epureni - „Lohan“ este situată la vest de satul Epureni, pe culmea Dealului Lohan. Au fost descoperite piese din silex de Prut de culoare albă, vineție, cenușie și neagră, cu urme de retușe (așchii, lame, nuclee). Orientarea sitului aflat la o altitudine de circa 350 de m. este V-E. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2006).

Așezarea „Drânceni-Stățiune“ - situată la vest de cătunul cu același nume, pe terasa nr. 1 inferioară a Prutului. Podul terasei are o orientare aproximativ sud-vest-nord-est, cu o altitudine relativă de 70 m. Punctul se găsește în apropierea apelor sulfuroase. S-au găsit piese tipice Paleoliticului superior de tip gravettian (vârfuri „La Gravette“, burine, lame „a'crête“, gratoare, așchii, nuclee ș.a. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2006).

Situl „Tarlaua lui Arbore“ - Chersăcosu este situat pe terasa inferioară a Prutului (60-70 m.), având o orientare aproximativ vest-estică. Piese litice sunt confecționate din silex de Prut și din cuarțit (lame, gratoare, așchii, nuclee rulate). (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2006).

Așezarea Ghermănești - Câlcea. Pe șaua dintre Dealul Furnicosu și Dealul Câlcea, în triunghiul dintre șoseaua Huși - Iași și șoseaua Podul Hagiului - Cozmești, pe o suprafață de circa 0,5 ha. s-au descoperit silexuri de Prut patinate, aparținând Paleoliticului superior. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 1994).

Așezarea din Dealul Dobrina – punctul „La Ursoaia“ suprapune aproximativ podul unei terase a pârâului Drâslăvăț. Față de punctul cel mai înalt al <http://www.cimec.ro> / <http://www.muzeuvaslui.ro>

Dealului Dobrina, așezarea se află la circa 60 m. mai jos. Altitudinea relativă a acestei așezări este de aproximativ 300 m. Suprafața așezării este acum acoperită de vii. Ea se situează pe un fundament de loess, ușor înclinat spre nord, cu o orientare relativă sud-nord. Pe toată suprafața, solul are un aspect galben-negricios, alcătuit din loess, loess nisipos (70%), cernoziom levigat (20%), precum și din soluri brune de pădure (10%). Pădurea se extinde pe toată coama dealului, coborând cu 25-40 m. față de cota maximă pe versantul de nord-est al acesteia.

Prin cercetarea de suprafață s-a găsit un număr mare de piese de debitaj. La sfârșitul lunii martie 1997, în grădina localnicei Elena Ursu, s-a efectuat un sondaj de salvare pe o suprafață de 12 m² (L=6 m, l=2 m). Adâncimea la care s-a depistat nivelul arheologic paleolitic este de 1,35 m. Așezarea aparține Paleoliticului superior de tip gravettian.

Pe toată suprafața cercetată s-a descoperit doar un singur nivel arheologic cu o grosime de circa 30-40 cm., având numeroase piese litice (silexuri, pietre de vatră), oase de animale, precum și numeroși cărbuni.

Din sondajul efectuat s-au recuperat peste 70 de obiecte răspândite pe toată aria săpată (lame, gratoare, raboturi, așchii, nuclee epuizate etc.).

Ca mărime variază de la nuclee relativ mari, la microlite. Doar zece sunt retușate, iar douăsprezece sunt nuclee epuizate. Toate sunt confecționate din silex de Prut patinat cu diverse nuanțe: gri, alb-gri, translucid, negru-cenușiu cu pigmentații albe și vineții. Multe dintre acestea au retușuri fine, fiind lucrate pe lame. Cea mai interesantă lamă cu funcționalitate diversă a fost realizată dintr-un silex alb-vinețiu, incluzând intruziuni mici gălbui de hematit. Pata vineție este datorată concentrației mari de oxizi de fier (L=6 cm, l=2,5 cm) fiind utilizată pe ambele laturi, constatare dată de urmele de uzură. A putut fi folosită ca un gratoar cu partea activă convexă retușată, iar pe latura stângă prezintă retușuri până la talon și un burin pe trunchiere retușată, desprins de la partea activă a gratorului. A doua latură prezintă o scobitură „encoche” până la talon.

De dimensiune relativ mare în raport cu cele ale pieselor descoperite în așezare - s-a descoperit un gratoar carenat pe lamă (L = 6 cm, l = 2,5 cm), păstrând încă urme de cortex, iar în accidentul petrogenetic a fost posibilă depunerea unei cantități mici de calcit și oxizi de fier. Gratoarul prezintă retușe pe ambele laturi. Dintre toate lamele descoperite în așezare doar una nu prezintă creastă de tip carenă.

Printre piesele retușate cea care atrage atenția în mod deosebit este *rabotul pe așchie*. Deși nu este de dimensiuni prea mari, partea activă cuprinde jumătate din suprafața sa, având totuși la partea superioară un accident petrogenetic umplut cu calcit. Culoarea sa este alb-cenușie. Se pare că acest rabot carenat pe așchie provine probabil dintr-un nivel inferior aparținând *culturii Aurignacian*, adus de apele torențiale dintr-o așezare de altitudine superioară sau recuperat chiar de populațiile locale dintr-un alt sit mult mai vechi.

În categoria pieselor cu retuș se numără și două așchii.

Câteva piese din așezarea de pe Dealul Dobrina (punctul „La Ursoaia”) au fost calcinate (arse) din vechime. Datorită dimensiunilor mici, nucleele nu au putut fi desprinse complet și poartă urme de cortex, altele însă, datorită rulajului prea mare, ca urmare a unei distanțe de câteva sute de km. (cărute de apele Prutului din depozitele

cenomaniene din nord-estul județului Botoșani), nu mai păstrează acest cortex, ci doar urme de tocire a masei silicoase. Au în general o formă ovoidală. (MERLAN 1997-1998, XV-XX, 75-81).

Așezarea de pe dealul Podgoriilor din punctul Huși - „La Droahă” suprapune văioaga unui afluent temporar al pârâului Drâslăvăț. Se situează pe cea de a VI-a terasă a pârâului Drâslăvăț.

Cu ocazia amenajării șoselei Albița - Crasna (care trece prin partea sud-estică a așezării) s-a excavat pământ pentru umplutura șoselei de pe versanții văioagei, fapt care a dus la răvășirea în parte a pieselor de aici. Suprafața sitului paleolitic este încorporată intravilanului orașului Huși, în partea nord-vestică a acestuia.

Situl este amplasat pe un fundament de loess cu orientare aproximativ pe direcția N-S cu o ușoară coborâre spre sud. Altitudinea relativă atinge circa 250 m. Așezarea aparține Paleoliticului superior de tip gravettian.

Situl paleolitic a fost descoperit prin cercetarea de suprafață, identificându-se prin numărul mare de artefacte din zonă. Din totalul celor 50 de piese nu s-au descoperit decât 7 lame retușate și 2 gratoare, fiind confecționate din silex de Prut patinat cu diverse nuanțe. Față de așezarea din punctul „La Ursoaia”, aceasta pare mai sărăcăcioasă în piese tipice. Distanța între ele este de aproximativ 1,5 km.

În general piesele de aici au dimensiuni foarte mici, doar câteva dintre ele poartă retușe pe ambele părți. Nucleele au dimensiuni mici și foarte probabil au fost folosite ca unelte. (MERLAN 1997-1998, XV-XX, 75-81).

Așezarea din punctul Huși - „Ferma lui Olaru” se află pe podul unei terase a pârâului Drâslăvăț, cu o ușoară înclinare spre sud. Din cauza plantării viței de vie, starea de conservare a stațiunii este mediocră. Orientarea generală E-V. În sit s-au descoperit circa 40 de piese din silex de Prut, patinat, de diferite nuanțe, dimensiuni mijlocii, mici și foarte mici. Nu s-au găsit nuclee epuizate, iar piesele tipice lipsesc. Toate piesele sunt resturi de debitaj. (MERLAN 1997-1998, XV-XX, 75-81).

Așezările paleolitice, prin materialul litic pe care îl cuprind, par a fi parțial contemporane. Totuși dispunerea spațială a acestora, ce se află la distanțe mai mari una de cealaltă, pare să ne indice o locuire succesivă datorată probabil climatului din acea vreme.

Aceasta ține de alternanțele climatice foarte variate, evoluând în diferitele faze specifice Tardiglaciului. (CÂRCIUMARU, 1980, 25-27). Atunci când clima se îndulcea erau ocupate cotele înalte, iar când clima se înăsprea comunitatea cobora în locurile mai ferite. Văioagele erau bine adăpostite din partea nordică de culmea Dealului Lohan și de vânturile reci nord-estice, fapt care ne îndreptățește să susținem că stațiunile paleolitice puteau fi centre de locuire din diferite etape ale gravettianului.

Legat de producția de piese, s-a constatat că toate nucleele au dimensiuni foarte mici în comparație cu alte așezări din nord, precum așezările descoperite și cercetate de noi la Răducăneni - MAT și Roșu - Frantz Dâscă (județul Iași). (MERLAN 2006). Existența în toate așezările paleolitice de pe cursul mijlociu al Prutului a nucleelor epuizate, utilizate uneori până la maxim și transformate chiar în unelte, demonstrează inexistența în zonă a unor depozite de silex cu afloriri la zi, ca în nordul țării la Mitoc și Ripiceni. (CHIRICA 1991, 107). De aceea, silexul, era recoltat din albia Prutului,

unde se puteau întâlni nuclee rulate, aduse de cursul apei, fiind lucrate adeseori până la epuizare (microlite).

Legat de hrană se poate spune că aceste comunități vânau pe valea pârauului Drăslăvăț în microdepresiunea Hușilor, pe valea Crasnei, din partea de vest a Dealului Lohan și pe Valea Prutului. (MERLAN 1997-1998, XV-XX, 75-81).

Gura Văii. La circa 1,5 km E de sat, pe interfluviul dintre pâraul Hușului și albia Prutului, la 200 m. N de podul ce traversează pâraul, s-au descoperit așchii, nuclee și lame din Paleoliticul Superior pe o suprafață de peste 1 ha. Situl are o orientare aproximativ N-S. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2007).

Pogănești. La 300 m S de sat s-au descoperit așchii din silex și obsidian, aparținând Paleoliticului Superior de tip gravettian. Piesa din obsidian (sticlă vulcanică) a fost obținută probabil din albia Prutului; poartă urme de desprindere lamelară (L = 4,5 cm, l = 2 cm), iar pe o parte urme de rulare. Aceasta prezintă pe latura dreapta retușe fin realizate. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2006).

Duda - „Dealul Lohan“. La 200 m. S de izvorul din această pantă s-au descoperit așchii, nuclee, lame din silex de Prut aparținând fazei gravettiene din Paleoliticul superior. (BRUDIU 1974, 151).

Pâhnești - Duda. La V de sat s-au descoperit arme și unelte din silex de Prut din Paleoliticul superior. (BRUDIU 1974, 151).

Arsura - Dealul „Poiana Mare“. S-au descoperit vestigii din Paleoliticul final. (BRUDIU 1974, 149).

Arsura - „Fântâna Bună“ S-a găsit material litic concentrat de la sfârșitul Paleoliticului. (Ibidem).

Arsura - „Via fostului CAP“. S-au descoperit silexuri din Paleoliticul final. (Ibidem).

Pâhnești - „Dealul Lohanului“. Material litic din loc în loc, de la sfârșitul Paleoliticului. (Ibidem).

Duda - „Dealul Lohan“. În via fostului CAP, la 200 m. S de izvorul din această pantă, s-au descoperit așchii, nuclee, lame din silex de Prut aparținând fazei gravettiene din Paleoliticul superior. (BRUDIU 1974, 151).

Pâhnești - Duda. La V de sat s-au descoperit arme și unelte din silex de Prut din Paleoliticul superior. (Ibidem).

Epureni - „Dealul Lohanului“. La NV de satul Epureni, în viile de lângă pădure s-au descoperit lame din silex de Prut de culoare albicioasă și neagră, aparținând Paleoliticului final „La Gravette“ (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2006).

Pogănești - „Terasele Prutului“. În partea de N-NV a satului, la circa 2 km., s-au descoperit câteva așchii și nuclee din silex rulat de Prut, cu urme de retușe și uzură, din Paleolitic (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2006).

Stănilești - „La Cumpănă“. La circa 1 km V de localitatea Stănilești, pe drumul de țară spre satul Budu, la izvoarele unui torent temporar, s-au descoperit prin cercetare de teren piese din silex de Prut, aparținând triburilor paleolitice gravettiene. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2007).

Epureni - „Bența Veche“. La 1 km. S de iazul Bența Veche, pe partea dreaptă a pârâului Recea (terasele superioare) au fost găsite așchii sporadice din silex de Prut, patinat (corodat). (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2007).

Drânceni - „Cimitirul evreiesc“. Pe platoul terasei inferioare a Prutului s-au găsit piese sporadice din silex de Prut, de culoare alb-cenușie, datând de la sfârșitul Paleoliticului superior. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2007).

Râșești - „Movila Răbăiei“ La circa 150 m S-SE de Movila Răbăiei s-au descoperit silexuri patinate de Prut, aparținând culturii La Gravette de la sfârșitul Paleoliticului superior. Majoritatea pieselor păstrează urme de rulare, fiind procurate din albia minoră a Prutului. Cea mai interesantă piesă este un burin pe lamă, păstrând pe partea dorsală o pojghiță de cortex rulat. A fost obținută printr-o lovitură de percuție precisă, desprinzându-se astfel o macro-lamă. Era folosită la răzuit pieile de grăsime, la geluit lemnul sau împuns. Are urme de retușe la partea superioară activă. (Cercetare Vicu Merlan 2007).

Neolitic - Eneolitic

Chersăcosu „Tarlaua lui Arbore“. Situată la 2 km. S-SE de satul Chersăcosu, pe monticulul terasei inferioare a Prutului ce pătrunde digitiform în albia majoră a râului, s-au descoperit fragmente ceramice de calitate bună, de culoare neagră, cu incizii superficiale și adânci, aparținând civilizației liniare cu „capete de note muzicale“. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2007).

Huși. Fără a se cunoaște locul, provine un fragment dintr-un vas, din pastă neagră cu urme de pleavă în amestec, pe care s-a modelat în relief **o față umană feminină**, aparținând culturii ceramice liniare.

Chersăcosu - „Balta lui Cazan“. La circa 0,5 km S-SE de sat, pe fruntea terasei inferioare a Prutului, au fost găsite fragmente ceramice, arme și unelte din silex și oase, aparținând civilizației Precucuteni, faza II, pe o suprafață de circa 1 ha. Situl are o orientare aproximativ E-V, plecând din albia majoră a Prutului spre terasele mijlocii ale acestuia. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2007).

Chersăcosu - „Tarlaua lui Arbore“ La 2 km S-SE de sat, pe monticulul digitiform al terasei inferioare, s-au descoperit fragmente ceramice aparținând culturii Precucuteni II.

Pogănești - „La Cariera de nisip“. La 2,5 km. S de sat, pe terasa inferioară a Prutului, în apropierea punctului de unde localnicii exploatează nisip și prundiș, fragmente ceramice aparținând culturii Precucuteni III. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2007).

Arsura. În partea de V a satului, pe terasa pârâului Ruginosu, s-au descoperit vestigii arheologice aparținând culturii Cucuteni A. (Zaharia și colab., 1970, 310; cercetare: Vicu Merlan, 2007).

Arsura. La 2 km. SE de sat, pe ambele maluri ale pârâului Ruginosu, s-au găsit vestigii arheologice aparținând culturii Criș și ceramicii liniare. (Zaharia și colab., 1970, 310).

Arsura. În partea de NV-V a satului Arsura, la circa 600 m., în punctul „La Coadă Râchii“ s-a descoperit un sit eneolitic de tip Cucuteni A3. În cursul periegezei

au fost găsite fragmente ceramice, chirpici și unelte din silex. (Descoperire și cercetare Vicu Merlan -2006).

Fundătura - „Râpa Onoșoaiiei“. În partea de E a satului s-au descoperit fragmente ceramice aparținând culturii Cucuteni. (Zaharia și colab., 1970, 310).

Pâhnești - „Dealul Henciului“. S-au găsit fragmente ceramice aparținând culturii Cucuteni și din secolele IV-III î. H. Așezarea a fost descoperită în anul 1963 de învățătorul din sat și directorul Muzeului Huși, Gheorghe Melinte. (Cercetare: Attila László, Gheorghe Melinte, 1963). A fost executat și un mic sondaj de verificare, prilej cu care s-au descoperit numeroase vase ceramice, unelte și arme.

Epureni. La 2 km. S de sat, pe un promontoriu, s-au descoperit resturi ceramice cucuteniene. (COMAN, 1980, 122).

Bobești - „Dealul lui Păiuș“. Pe interfluviul dintre pârâul Lohan și pârâul Bobești (la confluență) și pe partea stângă a pârâului Bobești s-au descoperit fragmente ceramice aparținând civilizației Cucuteni A-B. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2006).

Valea Grecului - „La Izvoare“ În partea de NV a satului, la circa 1 km., în albia pârâului Duda s-au descoperit vestigii din cultura Cucuteni B3. Situl are o orientare aproximativ V-E. (Descoperire și cercetare: Vicu Merlan, 2007).

Ghermănești. În punctul „La Biserica Veche“, la circa 300 m S de satul Ghermănești, au fost descoperite fragmente aparținând civilizației Cucuteni A-B. (Descoperire: Partene C., 1975-1976).

Ghermănești „La Bucșarie“, la 1 km E de localitatea Ghermănești, fragmente ceramice eneolitice. (Cercetare: Partene C., 1980).

Ghermănești. În punctul numit „Poarta Țărnii“ s-au găsit un vârf de săgeată din silex (gratoar carenat) și fragmente ceramice aparținând eneoliticului final (Cucuteni B și Horodiștea - Foltești). (Descoperire: Partene C., 2002).

Huși - „Centrul Orașului“ - Așezarea Cucuteni A-B

Pe o suprafață de circa 4 ha., în triunghiul cuprins între fosta Bancă Agricolă, Biblioteca municipală și Complexul „Romarta“ s-au descoperit, încă din 1959, vestigii arheologice aparținând civilizației Cucuteni A-B. Cercetarea sitului a fost făcută începând cu 1963 de către Attila László și Violeta Bazarciuc. (LÁZSLÓ, 1966, 7-23). Cu acea ocazie nu s-a surprins nici o locuință cucuteniană. Un alt sondaj a fost efectuat în anul 1975, când a fost secționată o locuință cu platformă, cu amprente groase de bârne (L1). S-a descoperit un număr mare de vase întregi, în conținutul cărora s-au găsit valve de scoică de râu, arșice de animal etc., câțiva idoli-statuetă cu incizii adânci spiralate. Pe întreaga porțiune s-au găsit resturi neolitice, în timp ce materialele aparținând culturii geto-dacice timpurii au fost descoperite numai în partea de NV a acesteia, în raza străzii Locotenent Mitache.

Un sondaj de proporții reduse a fost efectuat în colțul de NE al curții Băncii Naționale (Banca Agricolă, actualmente Raiffeisen Bank), unde terenul cade într-o ușoară pantă de la NV spre SE, către strada General Teleman. Cercetările au constatat dintr-un șanț lung de 11 m. și lat de 2 m., orientat NV-SE. Săpăturile care s-au efectuat în acest loc până la adâncimea de 2,8 m., atingând și solul viu, au permis să se deosebească trei straturi cu resturi de cultură arheologică:

- primul strat conținea resturi moderne și feudale târzii (0,30 - 0, 50 m.);

<http://www.cimec.ro> / <http://www.muzeuvaslui.ro>

- al doilea strat resturi arheologice aparținând secolelor XV-XVIII și chiar fragmente ceramice prefeudale (0,25 - 0,90 m.);
- stratul al treilea (0,45 - 1,30 m.) era cu depuneri de resturi neolitice de tip Cucuteni A-B.

Uneltele de piatră sunt puține la număr, dar s-au găsit câteva fragmente de râșniță, un percutor, pietre de șlefuit și câteva fragmente provenite din lame de silex.

Cu ocazia lucrărilor de canalizare, în grădina cinematografului Rodina (azi parc) s-a descoperit o mică râșniță și frecătorul care îi aparținea, cu urme de vopsea roșie. Din secțiunea săpată s-au scos și unelte din os: un împungător lung de 11 cm, lucrat din corn de cerb, precum și două fragmente din același material, fără vreo urmă de prelucrare. Din descoperirile anterioare (1959 și 1962) provin însă două unelte lucrate din corn de cerb, scobite în interior, cu depuneri de vopsea albă (la primul) și galbenă (la al doilea). Cele două piese probabil au servit ca instrumente pentru pictarea vaselor ceramice.

Materialul ceramic descoperit constă din vase uzuale, unele mai fine, provenind de la vase pictate, precum și altă categorie ceramică, mai puțin numeroasă, de factură Cucuteni C (cu scoică pisată în pastă).

Ceramica pictată aparține stilurilor β , γ și δ . Pasta este de bună calitate, compactă, bine arsă. Culoarea ei este în general roșie-cărmizie, câteodată cu nuanțe cenușii.

Analogic găsim și în stațiunea eponimă Cucuteni, județul Iași. (LÁSZLÓ, 1966).

Studiind ceramica pictată de la Huși, Anton Nițu încadrează cronologic și pe faze evoluția civilizației cucuteniene din Moldova. (NIȚU, BAZARCIUC, 1980, 19-63).

În 1997-1998 cu ocazia construirii sediului BCR s-a descoperit în perimetrul din imediata vecinătate a Muzeului Municipal, două locuințe cucuteniene (L2 și L3), câteva complexe de ceramică, statuete-zeițe, arme și unelte din silex și piatră. În apropierea Băncii Agricole (pe locul actualei locuințe a lui Vasile Marian) s-a găsit o altă locuință contemporană cu cele descoperite în zona BCR. O parte din această locuință (L4) a fost distrusă prin lucrările edilitare din anii '60. Săpătura de salvare din 1997 a fost efectuată de către muzeograful Vicu Merlan și Paul Salomeia.

Obiectele descoperite au fost restaurate și inventariate de Muzeul Huși.

Stratul de cultură arheologică are o grosime relativ mare, ceea ce demonstrează o locuire mai îndelungată.

Deasupra nivelului cucutenian, în sondajul din 1997 au apărut și fragmente ceramice geto-dacice din secolele V-IV î. H. (Vicu Merlan, Paul Salomeia 1997).

Noi semnalări de ceramică de tip Cucuteni C și Horodiștea - Erbiceni - Gordinești la Huși

La Huși „Centrul Orașului” au apărut încă din 1966 câteva fragmente de vase de tip Cucuteni C cu ornamente adâncite, incizate, crestate, dar fără motive de șnur, pe baza cărora Atilla László a datat așezarea între A-B1 și A-B2. (LÁSZLÓ 1966, 10). Descoperirea ulterioară a unui fragment decorat cu șnur răsucit derulat

<http://www.cimec.ro> / <http://www.muzeuvaslui.ro>

continuu pe marginea buzei reprezintă și acum cel mai vechi exemplar de acest fel descoperit la vest de Prut, fapt pentru care așezarea a fost încadrată în A-B2 timpurie. (NIȚU, BAZARCIUC VIOLETA, 1980, p. 19).

Forme asemănătoare se cunosc și la vasele de la Corlăteni „Via Dimăchenilor“, Traian - „Dealul Fântânilor“, Cucuteni - „Dâmbul Morii“ sau la Lozna - „Bahnă“ (NESTOR și colab. 1951, p. 51-76; VL. DUMITRESCU și colab. 1953, p. 42; PETRESCU DÎMBOVIȚA, 1999, p. 470).

Lucrările edilitare din 1997 și 1998 au distrus câteva complexe arheologice caracteristice etapelor A3 și A-B2 ale civilizației Cucuteni.

Între numeroasele fragmente ceramice apărute în așezare, unele sunt de tip Cucuteni C, modelate din pastă degresată cu scoică sfărâmată. Formele sunt puține: un vas conic, patru cratere și două vase cu gât înalt și corp bombat. La acestea se adaugă un fragment decorat cu motive adâncite și o toartă de la o amforă specifică culturii amforelor sferice. Nici unul nu are decor realizat prin impresiuni de șnur. Vasul conic cu gura larg deschisă, de forma unui crater, dar cu fund conic a fost descoperit împreună cu ceramică pictată specifică etapei Cucuteni A-B2.

Este modelat din pastă degresată cu multă scoică sfărâmată, nisip și resturi vegetale, ce i-au mărit porozitatea. Arderea este semioxidantă. La exterior are o culoare cărămizie cu pete cenușii, mai ales în zona gurii. Numeroasele cracluri de pe gâtul acestuia se datorează unei arderi secundare. Parțial, și miezul a rămas cenușiu. Buza ușor rotunjită a fost decorată cu creștături. Pe umărul ușor carenat s-a păstrat o tortiță perforată. Tot corpul este acoperit cu striuri pectinate, relativ verticale la exterior și orizontale sau oblice în interior. Vasul conic de la Huși a fost modelat la fel ca și alte vase de tip Cucuteni C, din etapa Cucuteni A-B2.

Două vase cu forme apropiate au apărut la Traian - „Dealul Viei“. Vasele au fost descoperite în condiții stratigrafice clare, sub dărâmăturile unei locuințe din faza Precucuteni I. Un vas cu fund conic a apărut și în așezarea din faza Precucuteni II de la Florești (Basarabia).

Mixtura dintre diferite categorii ceramice este specifică și arealului tripolian, un exemplu în acest sens îl reprezintă vasul cu fund conic de la Sabatinovka I, datat în etapa Tripolie BI, considerat a avea o formă specifică culturii Srednyj-Stog II, dar modelat din pasta folosită pentru ceramica pictată. În arealul cucutenian, la Frumușica, s-a găsit un vas cu gura largă și corpul ovoidal, cu fund conic fiind datat tot pentru etapa Cucuteni A-B2. (MATASĂ 1946, 27).

În general, se consideră că forma conică s-a transmis prin intermediari, din aria culturii bugo-nistrene. (MARINESCU-BÂLCU SILVIA, 1974). În opinia Hortensiei Dumitrescu, pentru ceramica de tip C, *prin tehnica și elementele decorului și prin factura pastei nu se poate pune problema unor exemplare străine de mediul local, vasele fiind cu siguranță lucrate la fața locului*. Totodată, cum preciza Petre Roman, încă din 1974, ceramica de tip Cucuteni C are alte particularități în raport cu ceramica populațiilor din sudul Ucrainei. (ROMAN, 1974).

Cele mai multe fragmente provin de la cratere. Două din ele lucrate din argilă amestecată cu scoică sfărâmată au o culoare brună la exterior, iar în interior un strat de lutuală, care exfoliază, iar pe umăr un decor adâncit format din scurte linii incizate sau din impresiuni ovale ($\varnothing$ buză = 20 cm.).

Un alt crater a fost modelat din pastă foarte bună, specifică categoriei ceramicii cucuteniene prăfoase, dar degresată cu scoică fin sfărâmată, arsă oxidant. Cu un instrument dințat s-au adâncit scurte segmente verticale, ordonate pe umăr într-un șir. Vârfurile instrumentului au lăsat mici impresiuni patruleterate sau triunghiulare. El mai păstrează urme de striuri pectinate la exterior și interior, numai pe gât ($\varnothing$ buză = 1,5 cm.; $h \approx 6,5$ cm.).

Din materialul recuperat, un singur crater modelat dintr-o pastă cu degresant de structură mai mare, șamotă și scoică sfărâmată, ars tot într-o culoare cenușie, are pe buza îngroșată la interior și pe gât unul, respectiv două șiruri de alveolari alungite ($\varnothing$ buză = 26 cm.; $h \approx 9$ cm). Restul vasului a fost acoperit cu striuri pectinate orizontal, adâncite mai mult pe marginea vasului decât pe corp.

Vas cu gât înalt, drept și corp bombat cu buza tăiată, decorată cu creștături ordonate în grupe ce formează între ele unghiuri. La baza gâtului are o ușoară șanțuire. A fost modelat din pastă degresată cu scoică sfărâmată, nisip, puține pietricele și resturi vegetale ce i-au mărit porozitatea. Vasul, ars oxidant, are o culoare cărămizie. Decorul dispus pe corp se compune dintr-un motiv în formă de ramură de brad, ce înconjoară vasul, realizat prin incizii. Totodată, toată suprafața păstrată a vasului are imprimate linii paralele, ușor oblice exterior și orizontale interior. Striurile oblice sau verticale acoperă galul, iar cele orizontale interiorul ($\varnothing$ buză = 22 cm.).

Un fragment din corpul unui vas de dimensiuni medii, ars oxidant, are un decor format dintr-un șir de creștături ordonate în formă de ramură de brad.

O singură toartă, prin forma lățită și pasta degresată cu mult nisip, poate proveni de la o amforă specifică culturii amforelor sferice.

În faza A-B s-au produs anumite schimbări ale ceramicii Cucuteni C, legate de pastă, proporția formelor și decorul acesteia. Alături de folosirea frecventă a striurilor pectinate, apar benzi ornamentale, realizate din linii incizate și diferite forme de împunsături, adâncite probabil cu același instrument.

Cunoașterea specificului ceramicii Cucuteni de tip C, cât și a celei Horodiștea - Erbiceni - Gordinești, se poate realiza doar prin analiza unui număr cât mai mare de descoperiri.

Ceramicii de tip Cucuteni C îi sunt specifice câteva forme, cum sunt craterele și vasele cu gât înalt și corp bombat. La acestea se adaugă vasul cu fund conic. Craterul este întâlnit cel mai des, definit astfel datorită deschiderii mari a marginii, are dimensiuni ce păstrează un raport constant între înălțime și diametru. (CUCOȘ, 1992, p. 73).

Specia de tip C, descoperită la Huși - „Centrul Orașului”, se include în specia de interferență, din cadrul ceramicii Cucuteni de tip C, degresată cu scoică sfărâmată sau melci sfărâmați, arsă oxidant sau semioxidant, rezultată prin combinarea parametrilor tehnologici ai ceramicii pictate și ai ceramicii de tip Cucuteni C, specifică nu numai pentru arealul civilizației Cucuteni – Tripolie, dar și pentru civilizația Gumelnița. (DUMITROAIA, 2000, 29). Explicarea ceramicii se realizează și prin cunoașterea olăriei culturilor vecine, între care Cernavodă I, dar și Românești-Tiszapolgár, Gornești Bodroghkeresztúr ș.a. (ALAI BA RUXANDRA, MERLAN VICU, 2001, p. 97-105).

Bibliografie:

Alaiba Ruxandra, *Cultura Cucuteni în Podișul Bârladului*, 1999, rezumatul tezei de doctorat.

Alaiba Ruxandra, Merlan Vicu, *Noi semnalări de ceramică de tip Cucuteni C și Horodiștea-Erbiceni-Gordinești în Thraco-Dacica*, tom XXII, nr. 1-2, 2001, p. 97-105;

Attila László, *Cercetări arheologice în așezarea Cucuteni A-B*, în *Arh. Mold.*, IV, 1966, p. 7-23;

Brudiu Mihalache, *Paleoliticul superior și epipaleoliticul din Moldova*, 1974;

Chirica Vasile, *Le Gravetten en Roumanie în Le paleolithique et neolithique de la Roumanie en centexte europeen*, Iași, IV, (7-15), 1981;

Coman Ghenuță, *Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui*, 1980.

Crâșmaru Aristotel, *Drăgușeni- Monografia arheologică*, Botoșani, 1977.

Cucoș Ștefan, *O așezare neolitică în bazinul Trotușului*, *MemAnt*, II, 1969, p. 481-486.

Cucoș Ștefan, *Începuturile perioadei de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului în zona subcarpatică a Moldovei*, *AMN*, XIX, 1980, p. 253-260.

Cucoș Ștefan, *Câteva considerații la unele probleme ale eneoliticului final de la est de Carpați*, *Carpica*, XX, 1984, p. 61-67.

Cucoș Ștefan, *Faza Cucuteni B, în zona Subcarpatică a Moldovei*, *Piatra Neamț*, 1999.

Dumitescu Hortensia, *Contribuții la problema originii culturii Precucuteni*, *SCIV*, VIII, 1957, p.53-69.

Dumitescu Hortensia, *Șantierul arheologic Traian*, *Materiale*, III, 1957a, p.115-127.

DUMITRESCU Vladimir

1933 *La station préhistorique de Bonțești*, *Dacia*, III-IV (1927-1929), p. 88-114.

1945 *La station préhistorique de Traian. Fouilles des années 1936, 1938 et 1940*, *Dacia*, IX/X (1941-1944), p. 11-27.

1961 *Originea și evoluția culturii Cucuteni-Tripolie*, *SCIV*, 14, 1, p. 51-78; 14, 2, p. 285-308.

1967 *Hăbășești*, București, 1967.

1968 *Arta neolitică în România*, București, 1968.

1968a *Considerații cu privire la poziția cronologică a culturii Cucuteni în raport cu culturile vecine*, *Apulum*, VII, p. 35-51.

1969 *Încă o dată C14 pentru cultura Cucuteni*, *Carpica*, V, p. 79-81.

DUMITRESCU Vladimir et alii

1951 *Raport preliminar asupra săpăturilor de la Hăbășești*, *SCIV*, I, 1, p.77-94.

Nițu Anton, Bazarciuc Violeta – *Considerații cu privire la ceramica Cucuteni A-B pe baza descoperirilor recente*, în *Arh. Mold.*, IX, 1980, p. 63;

MANTU Cornelia-Magda

1998 *Cronologia absolută a culturilor neolitice din România și relațiile lor cu lumea egeo-anatoliană*, în *CI*, XVII-1, p.83-100.

2000 *Cucuteni-Tripolye cultural complex; relations and synchronism with other contemporaneous cultures from the Black Sea area*, *SAA*, VII, p. 267-284.

MARINESCU-BÎLCU Silvia

1974 *Cultura Precucuteni pe teritoriul României*, București.

1976a *Relațiile între culturile Precucuteni și Boian-Gumelnița*, SCIV, 27, 3, p. 347-354.

1977 *Câteva observații asupra sculpturii în lut a culturii Hamangia și influența ei asupra plasticii culturii Precucuteni*, Peuce, VI, p. 13-17.

1981 *Țirpești. From Prehistory to History in Eastern Romania*, BAR-International Series, 107, Oxford.

MATASĂ Constantin

1946 *Frumușica. Village préhistorique à céramique peinte dans la Moldavie du Nord, Roumanie*, București.

1964 *Așezarea neolitică Cucuteni B de la Țirgu Ocna – Podei*, Arh Mold, II-III, p. 32-61.

Merlan Vicu, *Noi descoperiri din Paleoliticul superior în zona Hușilor, județul Vaslui*, în *Acta Moldaviae Meridionalis*, XV-XX, 1997-1998, p. 75-81;

Merlan Vicu, Salomeia Paul – *Descoperirea a două locuințe cucuteniene pe locul unde se construiește sediul BCR*, în *ziarul Monitorul de Vaslui*, nr. 146, 1997, p.4;

Merlan Vicu, *Unelte si arme de silex și piatra din eneoliticul Moldovei dintre Carpați si Prut*, Iași, 2005; Ed. II, 2008.

Merlan Vicu, *Misterul Zeițelor de la Isaiia*, Iași, 2006.

Merlan Vicu, *Contribuții monografice asupra Văii Bohotinului și Văii Moșnei*, Iași, 2006.

Merlan Vicu, Hapaleț Grigorina – *Monografia comunei Dolhești - 500 de ani de atestare documentară*, Iași, 2006.

Merlan Vicu, *Contribuții monografice asupra Depresiunii Hușilor*, Iași, 2008.

MONAH Dan, CUCOȘ Ștefan

1985 *Așezările culturii Cucuteni din România*, Iași.

MONAH Dan et alii

1995 *Cucuteni. The last great chalcolithic civilization of Europe*, Archaeological Museum of Thessaloniki, Athen.

Partene C. – *Istoria târgului Drânceni și a comunei*, 2002;

Pârvan V., *La „statue-menchir” de Hamangia*, în *Dacia*, 2, 1925, p. 422;

PETRESCU-DÎMBOVIȚA Mircea *Cucuteni*, București, 1966.

1966 *Cercetările arheologice din Moldova și principalele lor rezultate*, Danubius, I, p. 5-17.

1978 *Scurtă istorie a Daciei preromane*, Iași.

1992 *Eneoliticul dezvoltat*, în: *Istoria Românilor*, I (coord.: M. Petrescu-Dîmbovița, Al. Vulpe), București, p.162-169.

Rotaru Marin, Chiriac Laurențiu, Onel Cristi, Varvara Florin, Plugaru Ștefan – *Punctul arheologic „Movila Pescarului II” din satul Pogănești, comuna Stănilești, județul Vaslui*, în *Elanul*, nr. 56, 2006, p. 1-2;

Vasiliu C. D. – *Movila Răbâiei*, 1933, p. 16;